

ЗАТВЕРДЖЕНО

розпорядження міського голови

19 листопада 2019 року № 369

Інструкція з охорони праці № 2 для водія автотранспортних засобів

I. Загальні положення

- 1.1. До керування автомобілями та їх обслуговування допускаються особи віком не молодше 18 років, які мають спеціальну підготовку і отримали посвідчення на право керування автомобілем, пройшли медичне обстеження, вступний інструктаж з охорони праці та інструктаж на робочому місці.
- 1.2. При оформленні водія на роботу за ним розпорядженням закріплюється певний автомобіль.
- 1.3. Після зарахування на роботу водій повинен прийняти автомобіль по акту та виконувати тільки ту роботу, котра дозволена керівництвом та по якій він проінструктований.
- 1.4. Без дозволу та інструктажу виконувати роботу, яка не входить в обов'язки водія, забороняється.
- 1.5. Водій повинен виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку та зокрема:
  - 1.5.1. Бути уважним до сигналів водіїв рухомого транспорту.
  - 1.5.2. Ходити по тротуарах, доріжках, переходах, спеціально призначених для цього, тримаючись правої сторони.
  - 1.5.3. Не торкатись електрообладнання та електродроту, арматури загального освітлення, не відкривати дверці електрошаф.
  - 1.5.4. Не вмикати і не зупиняти (крім аварійних випадків) машини, верстати та механізми, робота на яких не передбачена керівництвом.
  - 1.5.5. Не проходити і не стояти під піднятим вантажем.
  - 1.5.6. Не працювати при ремонті автомобіля насправним інструментом або на несправному обладнанні.
- 1.6. Головними небезпечними та шкідливими виробничими факторами, які можуть діяти на водія являються:
  - 1.6.1. Конструктивні недоліки транспортних засобів.
  - 1.6.2. Несправність транспортних засобів.
  - 1.6.3. Порушення режиму праці та відпочинку.
  - 1.6.4. Порушення правил дорожнього руху водіями та пішоходами.
  - 1.6.5. Незадовільні метеорологічні умови.
  - 1.6.6. Концентрація шкідливих речовин в робочій зоні.
  - 1.6.7. Ослаблення самоконтролю, непотрібний ризик.
  - 1.6.8. Незадовільний психологічний клімат в колективі підприємства.
  - 1.6.9. Наїзди проїждяючих транспортних засобів.

- 1.6.10. Термічні фактори (пожежі, вибухи при подачі палива в карбюратор двигуна самополивом, перевірки наявності палива в баці з використанням відкритого полум'я, опіки паром, водою із радіатора).
- 1.6.11. Злочинні дії пасажирів та інших осіб.
- 1.6.12. Підвищені рівні шуму і вібрації.
- 1.6.13. Підвищена температура і швидкість руху повітря в теплий період року.
- 1.6.14. Наявність у повітрі робочої зони шкідливих речовин (вуглецю і азоту оксидів, акролеїну, вуглеводнів аліфатичних граничних, формальдегіду, метилмеркаптанів).
- 1.7. Водію автомобіля згідно діючих норм видаються безкоштовно бавовняні рукавиці.
- 1.8. Кожен автомобіль повинен бути забезпечений противідкатними упорами (не менше 2 шт.) для підкладання під колеса, а також медичною аптечкою, знаком аварійної зупинки, миготливим червоним ліхтарем, вогнегасником.
- 1.9. Для запобігання виникнення пожежі на автомобілі забороняється:
- 1.9.1. Допускати на двигуні та карбюраторі скопичення бруду та мастила.
- 1.9.2. Залишати в кабіні та двигуні забруднені мастилом та паливом використані ганчірки.
- 1.9.3. Експлуатувати несправні прилади системи живлення.
- 1.9.4. Застосовувати для миття двигуна бензин та інші легкозаймисті рідини.
- 1.9.5. Подавати при несправній системі живлення бензин в карбюратор безпосередньо з місткості шлангом або іншим засобом.
- 1.9.6. Палити в безпосередній близькості до приладів живлення двигуна.
- 1.9.7. Користуватись відкритим вогнем при визначенні та ліквідуванні несправностей механізмів, підігрівати коробку змінних передач, двигун відкритим полум'ям.
- 1.10. Власник не має права:
- 1.10.1. Примушувати водія (а водій не має права виїжджати на автомобілі) виїжджати на лінію, якщо технічний стан автомобіля або його обладнання не відповідають "Правилам дорожнього руху", "Правилам по охороні праці на автомобільному транспорті" та "Правил технічної експлуатації рухомого складу автомобільного транспорту".
- 1.10.2. Направляти водія в рейс, якщо він не мав до виїзду відпочинку, передбаченого чинним законодавством про працю (відпочинок повинен бути не менше подвійної тривалості часу роботи в попередній відпочинку робочий день (зміну) з урахуванням перерви на відпочинок і харчування).
- 1.11. При травмуванні або захворюванні необхідно припинити роботу і доповісти керівнику або звернутися в медзаклад.
- 1.12. До робочого місця водія автомобіля ставляться такі вимоги:
- 1.12.1. Вітрове та бокове скло не повинно мати тріщин та затемнень, не допускається використовувати додаткові предмети або наносити покриття, що обмежують оглядовість з місця водія, погіршують прозорість скла.
- 1.12.2. Бокові стекла повинні плавно пересуватися від руки або склопідйомних механізмів.

- 1.12.3. На сидінні та спинці сидіння не допускаються провали, рвані місця, виступні пружини та гострі кути, сидіння та спинка повинні мати справне регулювання, що забезпечує зручну посадку водія.
- 1.12.4. Ручки біля дверного прорізу замки усіх дверей або кабіни, пристрої приведення їх у дію повинні бути справними.
- 1.12.5. Підлога кабіни (салону) автомобіля повинна застилатися килимком, що не має випадкових отворів та інших пошкоджень.
- 1.12.6. Санітарно-технічні засоби (вентиляція, опалювання, теплоізоляція, кондиціонування) повинні бути у робочому стані і забезпечувати підтримування в кабіні (салоні) параметрів мікроклімату згідно з встановленими нормами.
- 1.12.7. Вміст шкідливих речовин в повітрі робочої зони водія у кабіні (салоні) не повинен перевищувати гранично допустимі концентрації.
- 1.13. Органи керування автомобілем повинні бути із справними ущільнювачами, що перешкоджають проникненню відпрацьованих газів до його кабіни (салону). Системи живлення, мащення та охолодження повинні бути справними і не мати течі палива, масла, антифризу, води.
- 1.14. У відділеннях, призначених для пасажирів та водія, не повинно бути ніяких пристроїв та елементів паливної системи. Розміщення елементів паливної системи повинно бути таким, щоб у разі витікання паливо попадало тільки на дорогу і повністю виключало можливість його попадання на елементи вихлопної системи.
- 1.15. Елементи і з'єднання системи випуску відпрацьованих газів повинні знаходитись у справному стані.
- 1.16. Вентиляція картера двигуна повинна працювати справно, не допускаючи прориву газів у підкапотний простір.
- 1.17. Стоянкова гальмівна система повинна забезпечувати нерухомий стан транспортного засобу повної маси на шляху з уклоном не менше 16 %, а для легкових автомобілів, їх модифікацій для перевезення пасажирів — не менше 23 %.
- 1.18. Технічний стан електрообладнання автомобіля повинен забезпечувати пуск двигуна за допомогою стартера, безперебійне та своєчасне запалювання суміші у циліндрах двигуна, безвідмовну роботу приладів освітлення, сигналізації та електричних контрольних приладів, а також виключати можливість іскроутворення у проводах і затискачах. Усі проводи електрообладнання повинні бути укріплені і мати надійну непошкоджену ізоляцію, що виключає можливість їх обриву, перетинання, зношення або короткого замикання.
- 1.19. Запобіжники системи електрообладнання, що застосовуються для заміни спрацьованих, повинні відповідати технічним вимогам.
- 1.20. Акумуляторна батарея повинна бути надійно закріплена. Не допускається течі електроліту із моноблоку акумуляторної батареї.
- 1.21. Храповик колінчастого валу повинен мати неспрацьовані прорізи, а пускова рукоядка — пряму шпильку відповідної довжини та міцності. Ручка пускової рукоядки повинна бути гладкою, без задирок.

1.22. Двері кабін (салонів), капоти повинні бути із справними обмежувачами відкривання і фіксаторами відкритого та закритого положення.

1.23. При роботі автомобіля на газовому паливі водій додатково повинен бути проінструктованим по правилам безпечної експлуатації газобалонних та газових установок.

II. Правила безпеки перед початком роботи

2.1. При підготовці автомобіля до виїзду на лінію необхідно перевірити:

2.1.1. Технічний стан автомобіля, особливу увагу слід звернути на справність гальмової системи, кермового керування, приладів освітлення й сигналізації, шин, склоочисників, а також чи правильно встановлено дзеркало заднього огляду, чи видно номерні знаки.

2.1.2. Перевірити відсутність течі палива, мастила, води.

2.1.3. Наявність інструменту та пристроїв.

2.1.4. Заправку автомобіля паливом, мастилом, водою, рідиною для гальм, рівень електrolіту в акумуляторній батареї.

2.2. Перед виїздом з гаража необхідно пройти медичний огляд та одержати підтвердження механіка про справність автомобіля.

2.3. Перед запуском двигуна необхідно переконатися, що автомобіль загальмований стоянковим гальмом, а важіль перемикачів передач поставлений у нейтральне положення.

2.4. Запуск двигуна повинен робитися за допомогою стартера. Використовувати пускову рукоятку дозволяється тільки у виняткових випадках.

2.5. При запусканні двигуна автомобіля пусковою рукояткою необхідно, крім вимог згідно з п. 2.3., додатково додержуватись таких вимог:

2.5.1. Встановити упорні колодки з обох сторін колеса.

2.5.2. Пускову рукоятку прокручувати знизу догори.

2.5.3. Не брати рукоятку в обхват.

2.5.4. При ручному регулюванні випередження запалювання установлювати пізе запалювання.

2.5.5. Не включаючи запалювання, повернути колінчастий вал, переконавшись, що важіль перемикачів передач знаходиться у нейтральному положенні, включити запалювання.

2.5.6. Не застосовувати буль-яких важелів та підсилювачів, що діють на пускову рукоятку або храповик колінчастого валу.

2.6. Забороняється здійснювати запуск двигуна шляхом буксирування автомобіля та перемикачів ланцюга живлення стартера.

2.7. Перед запуском двигуна автомобіля, який підключений до системи підігрівання, необхідно відключити та від'єднати елементи підігрівання.

2.8. При заправленні автомобілів забороняється:

2.8.1. Палити та користуватись відкритим вогнем.

2.8.2. Проводити ремонтні та регулювальні роботи.

2.8.3. Заправляти автомобіль паливом при працюючому двигуні.

2.8.4. Допускати перелив та розлив палива.

2.8.5. Знаходження пасажирів у кабіні, салоні.

- 2.9. Перед заправкою системи охолодження антифризом необхідно:
- 2.9.1. Перевірити, чи немає в системі охолодження (в з'єднувальних шлангах, радіаторі, сальниках водяного насоса тощо) течі, а при наявності — необхідно її ліквідувати.
  - 2.9.2. Промити систему охолодження чистою гарячою водою.
- 2.10. Заправку системи охолодження двигуна антифризом і гальмівної системи гальмівною рідиною слід проводити тільки за допомогою спеціально призначеної для цієї мети посудини. Заправна посуда повинна бути очищена, промита і мати відповідний напис: “Тільки для антифризу” або “Тільки для гальмівної рідини”. При роботі з цими рідинами необхідно вжити заходи, що виключають попадання в них нафтопродуктів (бензину, дизельного палива, масла тощо).
- 2.11. Заливати антифриз у систему охолодження без розширювального бачка слід не до горловини радіатора, а на 10% менше об'єму системи охолодження, тому що під час роботи двигуна (при нагріванні) антифриз розширюється більше води, що може призвести до його витікання.
- 2.12. Після кожної операції з гальмівною рідиною та антифризом (одержання, видача, заправка автомобіля, перевірка якості) треба ретельно мити руки водою з милом. При випадковому заковтуванні антифризу або гальмівної рідини потерпілому повинна бути негайно надана медична допомога.
- 2.13. Забороняється допускати до роботи з антифризом і гальмівною рідиною осіб, які не пройшли інструктажу з вимог безпеки при їх використанні та зберіганні.

III. Вимоги безпеки під час роботи

- 3.1. На лінії під час керування автомобілем водій повинен мати при собі:
- 3.1.1. Посвідчення з талоном на право керування автомобілем, видане Державтоінспекцією.
  - 3.1.2. Талон технічного паспорту та шляховий лист, документи на вантаж.
- 3.2. Виконувати вимоги безпеки руху, вказівки регулювальників, світлофорів та дорожньо-сигнальних знаків.
- 3.3. Раніше ніж почати рух з місця зупинки (стоянки) або виїхати з гаража, необхідно впевнитись, що це безпечно для робітників та інших сторонніх осіб, подати попереджувальний сигнал і лише після цього рушати з місця.
- 3.4. Перед подачею автомобіля назад водій повинен переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей або якихось перешкод.
- 3.5. перед початком руху заднім ходом в умовах недостатнього огляду ззаду водій повинен вимагати, а власник зобов'язаний виділити працівника для організації руху автомобіля.
- 3.6. Вибирати швидкість руху на лінії необхідно з урахуванням шляхових умов, оглядовості та видимості, інтенсивності та характеру руху транспортних засобів та пішоходів, особливостей та стану автомобіля та перевозимого вантажу.
- 3.7. При зупинці (стоянці) автомобіля водій, залишаючи транспортний засіб, повинен вжити всіх заходів проти самовільного його руху: зупинити двигун,

встановити важіль перемикання передач (контролера) в нейтральне положення, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.

3.8. Якщо автомобіль стоїть навіть на незначному ухлоні, необхідно додатково підставити під колеса упорні колодки.

3.9. На спусках та підйомах, де спосіб постановки не регламентується засобами регулювання руху транспортні засоби необхідно ставити під кутом до краю проїжджої частини, так щоб виключити можливість їх самовільного руху.

3.10. Виходячи із кабіни автомобіля водій повинен попередньо переконатися у стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги — ще і у відсутності руху як у попутному, так і зустрічному напрямках.

3.11. Направляючи водія в рейс тривалістю більше 1 доби, власник зобов'язаний:

3.11.1. Повідомити водію про режим праці та відпочинку.

3.11.2. Записати в дорожньому листі маршрут слідування з вказанням місць тимчасового та тривалого відпочинку.

3.12. Забороняється:

3.12.1. Перевезення у кабіні, салоні більшої кількості людей, ніж обладнано місць для сидіння або вказано у паспорті заводу-виготовлювача.

3.12.2. Рух автомобіля з відкритими дверима.

3.12.3. Вистрибувати із кабіни автомобіля.

3.13. Особи, які знаходяться в автомобілі, зобов'язані виконувати вимоги водія з питань безпеки.

3.14. Керувати автомобілем в стані алкогольного сп'яніння або під дією наркотичних засобів забороняється.

3.15. Виїжджати на лінію в хворобливому стані або при такому ступені стомлення, який може вплинути на безпеку руху, забороняється.

3.16. При участі водія в ремонті та технічному обслуговуванні автомобіля він повинен бути проінструктований згідно інструкції по охороні праці для автослюсаря.

3.17. При вимушеній зупинці автомобіля на узбіччі або на краю проїжджої частини дороги для проведення ремонту водій зобов'язаний включити аварійну світлову сигналізацію та установити знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар на відстані не ближче 20 м до транспортного засобу в населених пунктах та 40 м — за їх межами.

3.18. При відсутності у водія необхідних пристроїв та інструменту для безпечного виконання конкретного виду робіт ремонт забороняється.

3.19. Забороняється допускати до ремонту автомобіля на лінії сторонніх осіб (пасажирів тощо).

3.20. При вимушеному ремонті в дорожніх умовах необхідно:

3.20.1. При вивішуванні частини автомобіля домкратом його необхідно встановити на рівній поверхні, зупинити двигун, включити знижену передачу, загальмувати стоянковим гальмом, підставити під колеса, що не підіймаються, упорні колодки.

- 3.20.2. Домкрат треба установити на рівну неслизьку поверхню. У разі неміцного ґрунту під основу домкрата необхідно підкласти міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку.
- 3.20.3. Плуажер домкрата повинен бути встановленим у місце, вказане в керівництві з експлуатації.
- 3.20.4. Підтягувати ремінь вентилятора, перевіряти кріплення водяного насоса та підтягувати сальники тільки при непрацюючому двигуні.
- 3.20.5. При перегріванні двигуна пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температури води (рідини) нижче 100 °С, інакше при відкриванні пробки станеться викид киплячої води.
- 3.20.6. Пробку радіатора на гарячому двигуні необхідно відкривати у рукавицях або накривши її ганчіркою. Пробку слід відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари в сторону відкриваючого.
- 3.20.7. Для попередження випадків обморожування при усуненні несправностей зимою в дорозі слід працювати тільки у рукавицях. Забороняється торкатися до металевих предметів, деталей та інструменту руками без рукавиць.
- 3.21. Ручний інструмент (молотки, зубила, пробійники, гайкові ключі тощо) повинен бути справним.
- 3.22. Буксирування несправних автомобілів допускається тільки на жорсткому буксирі. Відстань між автомобілями повинна бути не більше 4 м. Під час буксирування за кермом буксированого автомобіля повинен бути водій.
- 3.23. При буксируванні забороняється перевозити людей як в першому, так і в другому автомобілі.
- 3.24. Забороняється буксирування: під час ожеледиці, двох і більше автомобілів одночасно, автомобілів з причепом.
- 3.25. Буксирування автомобілі з несправною гальмовою системою дозволяється лише в тих випадках, коли забезпечується слідування буксированого автомобіля слідами буксируючого і виключається самовільне відключення ланки під час руху.
- 3.26. Не спати і не відпочивати в кабіні автомобіля на стоянці при працюючому двигуні для обігріву кабіни.
- 3.27. Не передавати керування автомобілем стороннім особам.
- 3.28. Не виконувати буксировку автомобіля з метою пуску двигуна.
- 3.29. Не підігрівати двигун відкритим вогнем.
- 3.30. Не протирати двигун ганчір'ям змоченим бензином й не палити безпосередньо біля системи живлення та паливних баків.

IV. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 4.1. Після повернення з лінії разом з механіком контрольно-технічного пункту перевірити автомобіль. При необхідності залишити заявку на поточний ремонт з переліком несправностей, які належать усуненню.
- 4.2. При безгаражному зберіганні без паропідігріву в зимовий час злити воду з радіатора та двигуна, затягнути важіль гальмівної системи.
- 4.3. Якщо під час ремонту автомобіль залишається на козелках, перевірити надійність їх встановлення. Не залишати автомобіль піднятий домкратом.

4.4. Не залишати на ніч у незакритій машині.

4.5. Доповісти механіку (керівникові) про всі негаразди, які були під час роботи.

4.6. Зняти спецодяг, вмити лице та руки тепловою водою з милом, при можливості прийняти душ. Не мити руки в мастилі, бензині, гасі, не витирати їх брудним ганчір'ям.

V. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При дорожньо-транспортній пригоді водії, причетні до неї, повинні:

5.1.1. негайно зупинитися і не зрушувати з місця транспортні засоби, а також інші предмети, які мають відношення до пригоди.

5.1.2. При необхідності викликати "Швидку медичну допомогу", а якщо це можливо, відправити потерпілого на попутньому або відвести на своєму транспорті в найближчий лікувальний заклад; повідомити там своє прізвище, номер транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія та інших документів, які засвідчують особу, та реєстраційного документа на транспортний засіб), після чого повернутися до місця пригоди.

5.1.3. Повідомити про випадок в поліцію, записати прізвища та адреси очевидців та чекати прибуття поліції або слідчих органів.

5.1.4. Якщо рух інших транспортних засобів неможливий, необхідно звільнити проїжджу частину, попередньо зафіксувавши положення транспортного засобу та предметів і слідів, які відносяться до дорожньо-транспортної пригоди.

5.2. При створенні аварійної ситуації під час проведення ремонту та технічного обслуговування необхідно:

5.2.1. негайно припинити роботу, обгородити небезпечну зону, не пускати до неї сторонніх осіб.

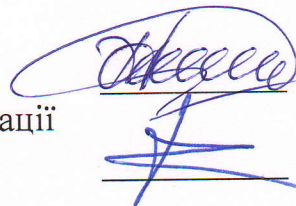
5.2.2. Якщо є потерпілі, надавати їм першу медичну допомогу, при необхідності викликати "Швидку медичну допомогу".

5.2.3. Доповісти керівникові, до його прибуття прийняти заходи по ліквідації небезпечної ситуації, а після його прибуття виконувати його вказівки.

Погоджено:

Голова служби охорони праці

Голова Первинної профспілкової організації
працівників Решетилівської міської ради

Т.А. Малиш

Д.С. Момот